

Петляк Х. А.

*Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
(Івано-Франківськ, Україна)*

Гуляк Т. М.

*Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
(Івано-Франківськ, Україна)*

КОД-СВІТЧИНГ ЯК МЕХАНІЗМ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ГІБРИДНОЇ КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В РОМАНІ ДЖУНО ДІАСА “THE BRIEF WONDROUS LIFE OF OSCAR WAO”

Сьогодні в кожній країні світу є відсоток людей, які у побуті послуговуються кількома мовами. Така тенденція спостерігається у багатомовних спільнотах, зокрема в районі кордону США та країн Латинської Америки, де переважає Спангліш. Код-світчинг між іспанською й англійською є одним з найрозповсюдженіших у світі і через свою унікальність часто привертає увагу лінгвістів. Водночас для мовців код-світчинг виконує не тільки комунікативну функцію, але й є відображенням їхньої гібридної культурної ідентичності. Науковиця Крістіна-Георгіана Воїку вважає, що згадана ідентичність включає елементи різних культур в світогляді окремого індивіда і це часто трапляється через міграцію (Voicu, 2014). Тож цілком логічно, що зазначені процеси знайшли відображення в літературі, де мова стає важливим засобом представлення культурної приналежності персонажів. У цьому контексті роман “The Brief Wondrous Life of Oscar Wao” є один з найяскравіших прикладів репрезентації гібридної культурної ідентичності персонажів через код-світчинг.

Проблема код-світчингу активно досліджується в сучасній лінгвістиці і як наслідок існує багато підходів до його визначення. Одне з найбільш вичерпних запропонувала Керол Майерс–Скоттон, яка описує так: “Codeswitching...is the selection by bilinguals or multilinguals of forms from an embedded variety (or varieties) in utterances of a matrix variety during the same conversation” (Myers–Scotton, 1997). Іншими словами, код-світчинг – це процес вибору мовцем певних мовних одиниць, який передбачає перехід з однієї мови на іншу та залежить від комунікативного контексту. В художньому дискурсі код-світчинг виконує низку

функцій, серед яких виокремлюємо збагачення тексту художньо маркованою лексикою й експресивними засобами; акцентування уваги на ключових ідеях; репрезентацію гібридної культурної ідентичності персонажа, а також розкриття його характеру, соціального статусу і етнічності.

У романі персонажі спілкуються іспанською переважно в сім'ї або коли в тексті описуються події, пов'язані з травматичним минулим персонажів, історією Домінікани чи прокляттям. Найяскравішими прикладами є оповідь Юніора та примітки автора, де прослідковується найбільша кількість прикладів код-світчингу. Автор свідомо не перекладає іспанські висловлювання, оскільки переклад знівельював би важливість мовних переходів. До прикладу, слова *zafa* та *fuku*: “*Through the numinous power of prayer La Inca saved the girls life, laid an A-plus zafa on the Cabral family fuku...*” (Díaz, 2007, 155). Ці репрезентують суто іспанські поняття, які є важливими для домініканців. Таким чином, використання цих слів маркує персонажа, як домініканця, а також допомагає йому зберегти свою ідентичність та не розчинитися в американській культурі.

Шарлотта Гофман у праці “An Introduction to Bilingualism” виділяє 4 типи код-світчингу в залежності від його розміщення та ролі в тексті. Згідно з Гофман код-світчинг поділяється на: інтерсентенційний, інтрасентенційний, тег-перемикання та забезпечення зв'язку з попереднім мовцем (Hoffmann, 2014). Найчастіше в романі можна зустріти саме інтрасентенційний тип код-світчингу, де іспанські лексеми стають частиною англійського речення: “*What in **carajo** is the matter with you?*” (Díaz, 2007, 21). Крім того в тексті також зустрічається інтерсентенційний тип, який представлений зміною мови після закінчення речення: “*Look at that little macho, his mother's friends said. **Que hombre.***” (Díaz, 2007, 14). Тег-перемикання – це емоційні вигуки: “***Coño, muchacha**, stop looking at me and feel.*” та речення, яке слідує одразу за ним: “*I feel it, you say, too loudly. **Lo siento***”, забезпечуючи зв'язок з попереднім мовцем (Díaz, 2007, 53).

Як стверджують Басак Озкара, Гулай Чедден, Крістіане фон Штуттерхайм та Патрік Мейєр, код-світчинг – це складна система механізмів, які відбуваються на

свідомому та підсвідомому рівнях (Özkara et al., 2025). Тож використання в спілкуванні іспанських фраз в країні, де цю мову розуміє не кожен, може свідчити про підсвідоме прагнення зберегти свою домініканську спадщину та про труднощі інтеграції в нове суспільство. Іспанська для персонажів є безпечною територією, де вони почуваються комфортно і можуть висловлюватися більш експресивно.

Яскравим прикладом того як іспанські конструкції можуть підсвідомо виникати в розмові є репліки Белі під час сварок: *“Tú ta llorando por una tuchacha?”* (“Ти плачеш через дівчину?”) (Díaz, 2007, 14). Тут Белі використовує іспанську, щоб нагадати Оскару про маскулінність домініканських чоловіків, які не плачуть через жінок. З чого випливає, що код-світчинг у цьому випадку відображає роздратування Белі, яка прожила багато років в США, але досі використовує іспанську, коли злиться. Також ця репліка є хорошим прикладом репрезентації культурних цінностей Домінікани через код-світчинг.

Ще експресивнішим є звертання Белі до Лоли: *“Figurín de mierda, she called me. You think you’re someone but you ain’t nada.”* (“Ти нікчемна лялька, так вона мене назвала. Ти думаєш, що ти хтось, але ти ніхто.”) (Díaz, 2007, 60). В цьому випадку фраза *“Figurín de mierda”* вживається для того, щоб вказати Лолі на її місце, а іспанська надає більшій емоційності висловлюванню. У другому реченні автор демонструє, що Белі починає говорити англійською, а потім вставляє *“ain’t nada”*, що є поширеною граматичною конструкцією серед латиноамериканських іммігрантів в США. Таким чином, Белі акцентує увагу Лоли на тому що вона є іммігранткою, яка не є повноцінною частиною американського суспільства і їй варто позбутися своїх амбіцій.

Своєю чергою діти Белі використовують іспанську більш інтрасентенційно, що може пояснюватися зростанням в США і відсутністю звички говорити іспанською на щоденній основі, що часто трапляється з дітьми іммігрантів. Проте і їхнє мовлення містить код-світчинг, наприклад, для підсилення драматизму ситуації: *“As kids, me and Oscar were more scared of our mother than we were of the dark or el cuco”* (Díaz, 2007, 54). Згадка монстра El Cuco з латиноамериканської

міфології свідчить про те, що Лола, хоч і говорить англійською, але добре обізнана в культурі Домінікани. Тож молодь використовує елементи іспанського культурного коду, що робить мовлення персонажів цікавішим і репрезентує їхню ідентичність.

Код-світчинг представлений і в більш інтелектуальному ключі, наприклад, в каламбурі: “*Hail, Dog of God, was how he welcomed me my first day in Demarest...God. Domini. Dog. Canis. Hail, Dominicanis.*” (Díaz, 2007, 171). В цьому каламбурі Оскар використовує латину на значно глибшому рівні, говорячи нібито безглузду фразу англійською, але вона набуває сенсу при перекладі. Тут латина використовується для того, щоб відзначити їхню з Юніором етнічність, будуючи стосунки за допомогою спільного культурного досвіду.

Отже, мовний перехід в романі має важливу репрезентативну функцію, яка розкриває гібридну ідентичність персонажів. Це відбувається за рахунок вживання в англійських реченнях притаманних для іспанської мовних одиниць та прагматичних механізмів, що стоять за їх використанням. Вживання іспанської в побутовому мовленні допомагає персонажам зберігати свою культуру в міграції та показує тяжіння до свого коріння. Відповідно в Белі це тяжіння є сильнішим, оскільки вона виросла в Домінікані, а в її асимільованих дітей – слабшим. Таким чином, автор зображує унікальну форму ідентичності, яка гармонійно поєднується в свідомості персонажів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Díaz, J. (2007). *The brief wondrous life of Oscar Wao*. Riverhead Books.
2. Hoffmann, C. (2014). *Introduction to bilingualism*. Routledge.
3. Myers–Scotton, C. (1997). *Duelling languages: Grammatical structure in codeswitching*. Oxford University Press.
4. Özkara, B., Cedden, G., Von Stutterheim, C., & Meyer, P. (2025). Code-switching and cognitive control: A review of current trends and future directions. *Frontiers in Language Sciences*, 4, 1515283.
5. Voicu, C. G. (2014). *Exploring cultural identities in Jean Rhys' fiction*. Walter de Gruyter.